

Загальноміський бібліотечно-інформаційний центр м. Славутича

„Він жив і горів”

До 110-річчя від дня народження
М.Т. Рильського

Бібліографічний покажчик

Славутич

2005

Даний бібліографічний покажчик підготовлено відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутич.

Видання присвячене відзначенню у 2005 році 110-річчю від дня народження М.Т. Рильського – одного з найвидатніших поетів ХХ століття.

Посібник розрахований на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л.І., Соловйова Л.О.,
Янченко О.О.

Комп'ютерний набір: Соловйова Л.О.

Відповідальна
за випуск: Портная Н.В.

*Будь же сином, а не естетом
І станеш ти не папір'яним
Живим поетом!
М.Рильський*

Максим Рильський – один з найбільших поетів України ХХ ст. Його ім'я утвердилось у свідомості багатьох поколінь як ім'я поета-класика, тобто творця таких цінностей, які не втрачають свого значення з часом, зі зміною епох та ідеологій. Справді, все плинне, але вічним є правда, любов і краса, що стали духовною основою творчості Рильського.

Поет – інтелектуал, учений, перекладач, прекрасний знавець слов'янських літератур, Рильський був людиною чесного серця, чистих помислів і незвичайної доброти. Молодші літератори, яких поет охоче гуртував навколо себе, називали його Вчителем, Батьком.

Максим Тадейович ішов у житті та літературі своїми, надходженими шляхами. В одній з поезій він про це каже так: “На все дивлюся власними очима”. Його шляхи були позначені і квітами, і тернами.

Максим Тадейович Рильський народився 19 березня 1895 року в Києві.

Син дворянина, українського інтелігента, який втратив польські родові корені, та неписьменної селянської талановитої і співучої дівчини з села Романівки, він увібрав у душу найкращі риси своїх батьків. Максим (названий своїм батьком на честь Максима Залізняка) виростає в оточенні Лисенків, Старицьких, Косачів, Ревуцьких. Його дитинство минало серед книжок, музики, мистецтва з одного боку і романівських красвидів та сільського оточення – з другого. Змалку, відчуваючи тепло рідної землі і радість спілкування з видатними представниками київської інтелігенції, він ще дитиною почував у собі потяг до поетичного слова. У сім років Максимко написав свій перший вірш “Прошак”.

Навчався Максим у приватній гімназії відомого київського педагога Володимира Науменка, жив у Миколи Лисенка та Олександра Русова. Таке культурне середовище, в якому з повагою ставились до всього українського, сприяло формуванню підлітка в національному дусі, виробленню в нього відповідних поглядів, запитів, смаків. Хлопець рано починає віршувати, а у 1910р. виходить його дебютна збірка “На білих островах”.

З 1915 р. М. Рильський – студент Київського університету, медичного факультету, через два роки продовжить навчання на історико-філологічному, але революція, громадянська війна змусить його перервати освіту і переїхати на село, де він вчителюватиме у початковій школі; поет пробув в с. Вчорайшому, потім у рідній Романівці аж до осені 1923 р. Правда, і в Києві, вже набувши голосне літературне ім'я, він ще років шість викладатиме мову й літературу в середній школі та на одному з робітфаків інституту освіти, читає курс теорії перекладу в інституті лінгвістичної освіти.

У літературних колах М. Рильський належав до групи “неокласиків” – художньої школи українських поетів, зорієнтованої на античну класику, на продовження гуманістичних традицій європейської поезії нового часу.

Напружена літературна праця М. Рильського тривала й в наступні роки, хоча політичний клімат тоталітарної держави обмежував творчу свободу й в багато чому деформував тематику та ідейний світ його поезії. Тому в 30-х роках не раз виходять з-під його пера плакатні вірші-заклики. Тоталітарній системі були потрібні тільки такі твори, де б вона “оспівувалася”, “підносилася”, “звеличувалася”. Правда, часом дозволялося надрукувати й щось “нейтральне”, і такі можливості Рильський та інші автори намагалися використовувати.

У роки Великої Вітчизняної війни Рильський перебував в евакуації, спочатку в Уфі, а потім у Москві. Його поезія почала відроджуватися, зазвучала по-новому, справді

натхненною мовою. Патріотичні твори М. Рильського “Слово про рідну матір” і багато інших гаряче сприймалися і на фронті, і в тилу.

У повоєнні десятиліття в житті поета були трагічні часи. Безжально-несправедлива критика, відкрите політичне гоніння. Але й були роки високого творчого піднесення, які сам поет назвав добою свого “третього цвітіння” – на жаль, останнього, передзимного... Творче відродження поета припадає на пам’ятну “відлигу” в житті суспільства, що почалася в середині 50-х років. Поетичні збірки цього останнього періоду в житті М.Рильського – “Троянди й виноград”, “Далекі небосхили” (1959), “Голосіївська осінь”(1959) та ін. – гідно вивершують його творчу біографію.

За видатні заслуги в розвитку науки і культури Рильського було обрано академіком АН УРСР, а згодом і АН СРСР. Він очолював Спілку письменників України (1943-1946), був директором академічного інституту мистецтва, фольклору й етнографії.

Максим Рильський – один із найвидатніших в українській та світовій літературі майстрів художнього перекладу. Особлива увага віддавалася поезії з переважно трьох літератур: російської, польської, французької.

Вагому спадщину залишив М.Рильський в галузі літературно-художньої критики, літературознавства, та фольклористики. Критичні й наукові праці поета були видані за його життя майже 10-ма окремими книгами.

Помер М.Т. Рильський після тяжкої хвороби 24 липня 1964 р. Нещодавно завершено 20-томне наукове видання його творів.

Твори М.Т. Рильського

- Рильський М.** Зібрання творів у 20-ти томах. – К.: Наукова думка. – Т. 18: Публіцистика 1953-1964. – 1988. – 760 с.: іл.
- Рильський М.** Зібрання творів у 20-ти томах. – К.: Наукова думка. – Т. 19: Автобіографічні матеріали. Записні книжки. Листи (1907-1956). – 1988. – 704 с.: іл.
- Рильський М.** Зібрання творів у 20-ти томах. – К.: Наукова думка. – Т. 20: Листи(1957-1964). – 1990. – 896 с.: іл.
- Рильський М.** Бенкет. Вільшаний король(З Вольфганга Гете): Вірші // Балади / Упоряд. С.А. Крижанівський. - К: Дніпро, 1981. – С. 126-129.
- Рильський М.** Лірика. – К.: Дніпро, 1995. – 335 с.
- Рильський М.** Поезії // Веселка. Антологія української літератури для дітей в трьох томах. Т. 2: Твори рад. періоду. Поезія. Для мол. та серед. шк. віку / Упоряд., біогр. нариси Б.Й. Чайковського. – К: Веселка, 1984. - С. 40-47.
- Рильський М.** Поезії // Вітчизна. – 2003. - № 1-2. – С. 30-34.
- Рильський М.** Поезії // Живиця: Хрестоматія укр. літератури ХХ ст.: У 2 кн. – К.: „Твім-інтер”, 1998. – С. 486-501. Кн. 1.
- Рильський М.** Поезії // Обрії: Зб. худож. творів для позакласного читання у 8-му кл. / Упоряд. Р.І. Вітренко. – К: Рад. шк., 1991. – С. 140-143.
- Рильський М.** Поезії // Українське Диво: Поетич. антол. /За упоряд. та ред. В. Коломійця. - Кн. 2. - К: Укр.письменник, 2005. – С. 114-125.
- Рильський М.** Поезії // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: В 3-х кн. – Кн. 2. – К.: Рось, 1994. – С. 99-107.
- Рильський М.** Поезії //Українське слово: Хрестоматія укр.літератури та літературної критики ХХ ст.: В 4-х кн. Кн. 2. – К.: „АКОНІТ”, 2001. – С. 95-109.
- Рильський М.** Поезії //Хрестоматія з української літератури: Навч. посібник. Кн. 2 / Укладачі І.І. Жебка, М.В. Жебка. – К.: Наукова думка, 1999. – С. 428-430.
- Рильський М.** Поєми. – К.: Дніпро, 1984. – 314 с.(Б-ка української класики „Дніпро”).
- Рильський М.** Синя далечінь: Поетична збірка. – К.: Молодь, 1995. – 80 с.
- Рильський М.** Стихотворения и поэмы. – Л.: Сов.писатель, 1988. – 560 с., 1 л. портр. (Б-ка поета. Малая серия).

Життя і творчість М.Т. Рильського

Бернадська Н.І. Максим Рильський: Основні віхи життя і творчості. Ліричні шедеври, "Шопен", "Слово про рідну матір" як твір-ораторія, "Троянди й виноград", "Діалог". - К.: Знання-Прес, 2004. - С. 21-29.

Беценко Т. Максим Рильський (1895-1964) // Дивослово. – 2002. - № 6. – С. 50-56.

Білецький О. Творчість Максима Рильського // Критичні статті з української літератури. 10 клас: Хрестоматія / Упоряд. Ю. Ситько, С. Ткачов. - Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. - С. 55-63.

Власенко І., Пазяк Н. Родина Рильських //Київська старовина. – 1995. - № 5. – С. 76-81.

Градовський А.В. Шалений! Що зробив ти із своїм життям?: Артур Рембо і Максим Рильський// Заруб. літ-ра. – 1998. - № 4. – С.33.

Грибіниченко Т., Козачук Г. Максим Рильський та неокласици // Т. Грибіниченко, Г. Козачук Вчимося писати твір з української літератури: 8-11 класи. - К.: Либідь, 2000. - С. 158-165.

Григоренко А. Как бесценный дар: К 100-летию со дня рождения М. Рильского //Библиотека. – 1994. - № 11. – С. 51-53.

Ільєнко І.О. Жага. Труди і дні Максима Рильського: Документальний життєпис. – К.: Дніпро, 1995. – 413 с.

Ільєнко І.О. „Рожева моя Романівко...”: Рідне село в житті і творчості Максима Рильського //Отчий край'90: Історично-літературний збірник. В. 4. – С. 88-93.

Кодлюк Я.П., Одинцова Г.С. Максим Рильський // Я.П. Кодлюк, Г.С. Одинцова. Сто двадцять розповідей про письменників: Довідник для вчителя початкових класів. – К.: Наш час, 2006. – С. 119-121.

Лаврінєнко Ю. Лірика і ліричний епос Максима Рильського //Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст.: В 3-х кн. – Кн. 2. – К., 1994. – С. 91-99.

Максим Рильський // О.І. Білецький Літературно-критичні статті. – К.: Дніпро, 1990. – С. 186-218.

Максим Рильський // О. Гончар Чим живемо: На шляхах до українського Відродження. – К.: Рад.письменник, 1991. – С. 178-182.

Максим Рильський //Єфремов С. Історія українського письменства. – К.: „Феміна”, 1995. – С. 626-630.

Максим Рильський //Живиця: Хрестоматія укр.літератури ХХ ст.: У 2 кн. – К.: Твім інтер, 1998. – С.481-485. Кн. 1.

Максим Рильський //Письменники Радянської України. 1917-1987: Біобібліографічний довідник. – К.: Рад. письменник, 1988. – С. 509-510.

Максим Рильський //Українське слово: Хрестоматія укр.літератури та літературної критики ХХ ст.: В 4-х кн. Кн. 2. – К.:”АКОНИТ”, 2001. – С. 95-96.

Маланюк Є. М. Рильський в п'ятдесятиліття //Дивослово. – 1995. – № 3. – С. 4-11.

Материк поезії Максима Рильського //Дивослово. – 1995. - № 3. – С. 11-16.

Міщенко Л. Максим Рильський у Львові: До 100-річчя від дня народження письменника //Дзвін. – 1995. - № 3. – С. 140-146.

Неділько В. Опалена „Неопалима купина”: Доля поеми М. Рильського //Дивослово. – 2000. - № 7. – С. 53-57.

Никанорова Н. Світле ім'я поета: До 110-ліття від дня народження М.Т. Рильського //Урядовий кур'єр. – 2005. – 18 березня. – С. 1,8-9.

Новак В. Фольклор у творчій долі Максима Рильського //Дивослово. – 1999. - № 3. – С. 18-22.

Новиченко Л. Максим Рильський //Історія української літератури: У 2-х т. Т. 2: Радянська література. – К.: Наукова думка, 1988. – С.380-396.

Новиченко Л. Поезія третього цвітіння: Творчість М. Рильського //Слово і час. – 1995. - № 3. – С. 7.

Основні риси поетичного стилю М. Рильського //Бернадська Н., Задорожна С. Українська література. – К.: „Феміна”, 1995. – С.80-83.

Підпала Н. У храмі поетового слова: М. Рильський // Дивослово. – 1995. - № 3. – С. 19-23.

Підпала Н. „Чуттів і мислей повнота...”: Епістолярна спадщина М. Рильського //Наука і культура. – Щорічник. – К.: Т-во „Знання”. – 1988. – В.20. – С. 371-376.

Рильський Максим //Енциклопедія українознавства. – Львів, 1998. – Т. 7. –С . 2508-2509.

Рильський Максим // Історія укр. літератури. ХХ ст. У 2 кн. - Кн 1: 1910-1930-ті роки: навч. посібник / За ред. В.Г. Дончика. - К.: Либідь, 1993. - С. 214-230.

Рильський Максим // Новий довідник: Українська мова та література. - К: ТОВ "Казка", 2005. - С. 710, 726-730.

Рильський Максим // Універсальний довідник старшокласника, абітурієнта, студента: Довід. видання.- К: Видавнича компанія "Воля", 2004. – С. 275.

Рильський М.Т. // УСЕ Універсальний словник-енциклопедія. – К.: „Ірина”, 1999. – С.1153.

Рильський М. //Украинский советский энциклопедический словарь в 3-х т. – К.: Глав. ред. УСЭ, 1989. – Т. 3. – С. 111.

Сердюк П. Розмови з другом: Пейзажна лірика у творчості М. Рильського //Дивослово. – 1995. - № 12. – С. 25.

Солод Ю. Шляхетний неокласик: Максим Рильський і його поезія // Солод Ю. Українська література: Конспект. - К.: Козаки, 1996. - С. 190-199.

Стеценко О. Тема кохання у творчості Максима Рильського //Дивослово. – 1995.- № 10-11. – С. 30-34.

Строфічні форми, які використовував М. Рильський //Задорожна С., Бернадська Н. Українська література (Запитання і відповіді). – К., 1996. – С. 117-118.

Таран Л. Неокласики Микола Зеров і Максим Рильський //Сучасність. – 1995. - № 3. – С. 107-117.

Таран Л. Сонет неокласиків М. Зерова і М. Рильського //Дивослово. – 1994. - № 1. – С. 9-11.

Тарнавська М. Максим Рильський і англомовний світ //Сучасність. – 1996. - № 3-4. – С. 118.

Цимбалюк В. Загадка з біографії Максима Рильського //Дивослово. – 1995. - № 3. – С. 24-25.

Филипович П.П. М. Рильський //Літературно-критичні статті. – К.: Дніпро, 1991. – С. 219-225.

Сценарії по творчості М.Рильського

Кошелєва О. „Читачу! Поглянь, усміхнись: я твій, я не вмер, я живий!”: Урок-композиція до 110-ліття від дня народження М. Рильського //Дивослово. – 2005. - № 3. – С. 31-34.

Степанюк І.А. „...Я син того Тадея”, - К.: Гол. упр-я культури, Київської міськ.держ.адм., центральна міська б-ка ім. Л.Українки, 1995. – 16 с.